

РЕЦЕНЗИЯ

от: *доц. д-р Захари Емилов Торманов от УНСС*, научна специалност „Гражданско и семейно право”, професионално направление 3.6. „Право”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Гражданско и семейно право” в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 98/20.01.2020 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Васил Валентинов Александров*
Тема на дисертационния труд: *Задатъкът по българското частно право*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма ГРАЖДАНСКО И СЕМЕЙНО ПРАВО на самостоятелна подготовка към Катедра Частноправни науки на Юридическия факултет на УНСС. Зачислен е със Заповед № 130 от 28.01.2019 г. на Ректора на УНСС. Обучението и дейностите по индивидуалния план са осъществени за периода 28.01.2019 г. до 07.01.2020 г., като с решение на Катедрения съвет и на Факултетния съвет на Юридическия факултет на УНСС е отчислен с право на защита.

Дисертантът Васил Валентинов Александров се е обучавал и е завършил специалност „Право“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през периода 2008 – 2013 г. През 2014 г. е положил успешно изпит за младши адвокати. От юли 2016 г. до април 2018 г. е младши съдия в Софийски градски съд. През 2018 г. е назначен за съдия в Софийски районен съд, какъвто е и до настоящия момент.

През периода 01.2014 г. до м. 10.2017 г. е бил хоноруван асистент по Римско частно право в СУ „Св. Климент Охридски“. Преминал е успешно курс за придобиване на медиаторска правоспособност и е бил зам.-председател на Центъра за спогодби и медиация при СРС и СГС.

Докторантът е изпълнил заложеното в индивидуалния си план, положил е предвидените изпити и е отчислен с право на защита.

Във връзка с изготвянето на тази рецензия от докторанта ми бяха предоставени: дисертация, автореферат, автобиография, публикациите по темата на дисертацията.

Освен дисертацията докторантът има още четири публикации по темата, от които три в списание Търговско и облигационно право и една в сайта Грамада.

От анализа на представеното давам следната рецензия:

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията разглежда проблематиката на задатъка. Задатъкът е класически правен институт, с корени в древността. Въпреки това и до ден днешен той има своето практическо приложение. Изясняването на неговата същност и особености, както и анализът на някои нови негови проявления е полезно и за съвременната правна теория и правоприлагане. В този смисъл цялостното и систематично изследване на института на задатъка е актуално и полезно. Актуалността му се предопределя и от обстоятелството, че цялостно и систематично изследване на задатъка, с оглед действащата правна уредба и актуалната съдебна практика не е правено последните 80 години.

Поставените основни задачи пред научното изследване (неправилно посочени в увода като предмет на изследването) са:

- изясняване на същността на задатъка;
- анализ на особеностите на законния задатък;
- изследване на функциите на задатъка;
- изясняване на някои процесуалните проблеми, свързани със задатъка.

Поставените задачи са с оглед постигане на заложените цели, а именно: проследяване на историческото развитие на института; изясняването на същността на задатъка като сделка, както и съпоставянето и отграничаването му от сходни правни институти; разкриване на функциите и ефектите на задатъка; разглеждането на различни процесуални проблеми, които са от значение при защита на субективните материални права, които произтичат от задатъка като сделка или в случаите, когато същият е предвиден по силата на закона.

Посочените от дисертанта в увода и в автореферата цели и задачите са правилно дефинирани и отговарят на нуждите на правната наука и юридическата практика. Изследването е насочено към действащото законодателство, разпространената договорна практика и съдебната практика по въпросите на задатъка.

В изследването си авторът коректно се е позовавал на наличната и достъпна българска и чуждестранна правна литература. Цитираните заглавия показват познаване от автора на достиженията на българската правна наука по изследваните въпроси. Използвани са и източници на английски, немски, френски, италиански и руски езици.

В изследването е анализирана и голяма по обем съдебна практика на ВКС, както и на по-ниско стоящи съдебни инстанции. Изследването на съдебната практика е особено полезно с оглед практическата приложимост на дисертацията.

Като обем и в структурно отношение дисертацията отговаря на изискванията в ЗРАС, ППЗРАС и възприетото относно такъв вид научни разработки. Представената дисертация е в обем от 387 страници, включително със съдържание и библиография.

Направени са 441 бележки под линия. Библиографията обхваща над 150 заглавия на български, английски, немски, френски, италиански и руски езици.

В структурно отношение дисертационният труд се състои от: съдържание; увод; изложение в пет глави; заключение и библиография.

Глава първа е озаглавена „Исторически и сравнителноправен анализ”. В нея се разгледано историческото развитие на фигурата на задатъка. Основно е отделено внимание на развитието му в римското право, като е посочено проявлението му в различните периоди. Цитирани са множество източници. Макар и анализът да е пространен – близо 20 страници, то като недостатък следва да се отбележи, че има ненужни отклонения, пространно цитиране на текстове и представяне на биографични бележки за римски учени, за сметка на неособено задълбочения анализ и съпоставка със съвременните разрешения.

В тази глава е направен и сравнителноправен анализ на задатъка във френското, немското, италианското, естонското и руското право. По-подробно са разгледани сходните със задатъка фигури в италианското право. В този аспект е разгледан и проекта за Швейцарски облигационен кодекс. Сравнителноправното изследване е позволило да се забележат и очертаят съвременните тенденции в развитието на института, както и да се черпят сравнителноправни аргументи при тълкуването и прилагането му.

Накратко са разгледани историческите основи на фигурата на задатъка в българското право. Прави впечатление обаче, че в посветената на това т. 3 от Глава

първа вместо извършването на по-подробен и качествен анализ на уредбата в отменения ЗЗД е отделено повече внимание на договорите, при които не се използва или се използва задатък. Макар поясняването в бележките какво е гьоторица, главяване, спреживъци, тлака и т.н да е безспорно любопитно, то се губи фокуса в изследването, без това да води до някакви правни доводи, във връзка с обекта на изследването.

В Глава втора от дисертацията е анализирана същността на задатъка. Авторът си е поставил за цел да изясни тази правна фигура, чрез извежане на правните ѝ характеристики и последици. Направен е опит да се даде определение на задатъка – *„Задатъкът е сделка, по силата на която едно лице – капародател, дава на друго лице – капароприемател, вещь или сума пари, чрез които страните потвърждават, че са сключили сделка от определен вид или са поели задължение да сключат такава, като са се съгласили вещица или сумата, която е получил капароприемателят, да обезпечи задълженията на капародателя, като даденият задатък ще обезщети и вредите, претърпени от капароприемателя при евентуално неизпълнение на капародателя, от една страна, а от друга страна – капароприемателят е поел задължение при неизпълнение да върне дадения задатък в двоен размер на капародателя, освен ако друго не е уговорено...“*. Разбираема е трудността да се даде определение, обхващащо всички характеристики на правното явление. Със сигурност и това определение страда от такъв недостатък. Буди недоумение категоричността на автора при използването на наименованието „капаро“ като синоним на задатък, както и назоваването на страните капародател и капароприемател. Легалният термин е задатък и той следва да се използва. Самият автор посочва на други места, че уговореното между страните „капаро“ може да се отклонява от позитивноправното разбиране за задатък и волята на страните да е всъщност за уговаряне на отнетина. Така също страните по акцесорното правоотношение могат да се нарекат задатъкодателят и задатъкополучателят, макар благозвучието да би било накърнено за сметка на юридическата прецизност.

В т. 2 са разгледани обектите, които са годни да бъдат дадени като задатък – вещи, вземания и пари, като повече внимание е отделено на видовете вещи, които могат да се дават в задатък. В т. 3 е характеризираният задатъкът като сделка, включително с оглед обичайната класификация на сделките. В самостоятелна т. 4 е отделено изложението във връзка с анализа на правото на отказ от договора. Разгледана е същността, упражняването и правното действие на правото на отказ като потестативно право и е застъпена тезата, че това е право, различно от възможността да

се развали договорът. В т. 5 е отделено внимание на законния задатък и някои от проявленията му. Анализът на законния задатък е полезен доколкото в правната доктрина не му е отделяно особено внимание. В т. 6 са разгледани функциите на задатъка.

Следващата Глава трета е озаглавена „Отграничение на задатъка от сходни правни фигури“. Спорно е от систематична и съдържателна гледна точка обособяването ѝ като самостоятелна глава. Отграничаването на една правна фигура от сходни правни фигури е способ за изясняване на същността ѝ и в този смисъл изложението в Глава трета съвсем оправдано може да е част от предходната глава.

Съпоставката на задатъка с неустойката, отнетината и залога безспорно е важно от научен и практико-приложен аспект, но някои други съпоставки са самоцелни, като например съпоставката с личните (персонални) обезпечения.

В Глава четвърта, в две точки са разгледани т. нар. от автора ефекти на задатъка – облигационен и вещен. Интерес представляват разсъжденията и изводите относно: възможността за намаляване на задатъка поради прекомерност; възможността за отказ от договора при незначителност на неизпълнението; правната характеристика на стоп-капарото; задатъкът в потребителските договори и др. Наблюдават се обаче и някои неоправдани отклонения от фокуса на изследването като например: относно допустимостта на предварителен договор за залог; допустимостта на възмезден заем за послужване; относно тълкуването на чл. 241 ЗЗД при заема (три страници).

В Глава пета са анализирани процесуални въпроси, имащи отношение към задатъка. Отделено е внимание на проблемите, свързани с доказателствената функция на задатъка. Развити са въпроси за даването на задатък като признание, проблемите, свързани с ограничението на свидетелските показания по чл. 164 ГПК и изключенията от хипотезите, предвидени в закона, установени в практиката и доктрината. В тази глава е разгледан по-подробно и въпросът за задатъка при публичната продажба на недвижим имот, макар че той е споменат и като пример за законен задатък и в т. 5 от Глава втора. Изяснено е, че този задатък е предпоставка за развитие на процесуалното правоотношение между наддавача и съдебния изпълнител и служи като средство за удовлетворяване на кредиторите. Последната т. 7 е посветена на възможните иски за връщане на дадената в задатък вещ.

Дисертацията завършва със заключение. Заключение не е конструирано подходящо и не е с очакваното съдържание. Вместо с него да се даде отговор дали са

изпълнени поставените задачи и постигнати заложените цели, да се посочат и открият постигнатите с изследването научни и научно-приложни резултати и направените предложения de lege ferenda, то представлява обзор на съдържанието на дисертацията.

3. Оценка на публикациите по дисертацията

От дисертанта ми бяха представени следните публикации:

1. Александров, В. Правото на отказ от договора при даден задатък – Търговско и облигационно право, 2019, № 6, 40-52.
2. Александров, В. Може ли да се намалява задатъка поради прекомерност? – Търговско и облигационно право, 2019, № 9, 18-34.
3. Александров, В. Може ли да се упражни правото на отказ от договора при незначителност на изпълнението. – Търговско и облигационно право, 2019, № 12, 35-44.
4. Александров, В. Размисли върху вещния ефект на задатъка – <http://gramada.org/%d0%b2%d0%b5%d1%89%d0%bd%d0%b8%d1%8f-%d0%b5%d1%84%d0%b5%d0%ba%d1%82-%d0%bd%d0%b0-%d0%b7%d0%b0%d0%b4%d0%b0%d1%82%d1%8a%d0%ba%d0%b0/> ISSN: 2682-9703; както и в Съдийски вестник, 2014, № 1 , 36-63.

Първите три от публикациите са в авторитетно нереферирано юридическо списание с научно рецензиране. Тематиката им е свързана с темата на дисертацията. Посредством направените публикации част от постигнатите с изследването резултати са разпространени и направени достойни на научната общност.

С тези публикации дисертантът покрива изискваните от закона минимални наукометрични показатели за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ в област 3. Социални, стопански и правни науки, направление 3.6 Право.

Дисертантът има и множество други публикации в областта на частното право и на гражданския процес, от което е виден трайният му интерес към научни изследвания.

4. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приноси

До голяма степен дисертантът е изпълнил поставените задачи и е постигнал заложените цели. Дисертантът умело е приложил изследователските методи, като правно-догматичния, историческия, сравнителноправния, както и правилата за тълкуване – телеологично, логическо, систематическо и др. Критично е анализирана съдебната практика по приложението на изследвания институт.

Добрата теоретична подготовка, умелото използване на научните методи и правила за тълкуване, познаването и анализа на съдебната практика са довели до постигането на резултати, които имат приносен характер за правната наука и важно практическо приложение. Могат да се открият следните по-важни приносни моменти:

1. Цялостното систематично изследване на монографично ниво на задатъка в съвременното българско право;

2. Направения сравнителноправен анализ на задатъка във френското, немското, италианското, естонското и руското право;

3. Допускането, че съобразно уговореното, за едната страна уговорката може да има ефекта на задатък, а за другата – на отметнина;

4. Тезата, че при висяща недействителност на сделката, даването на задатък от лице с представителна власт, при съзнанието, че главната сделка е сключена без представителна власт, следва да се третира като потвърждаване на сделката (с. 95-96);

5. Анализът на законния задатък и някои от проявите му форми;

6. Предложените и анализирани критерии за намаляване на задатъка (с. 224 и сл.)

7. Анализът на възможността за отказ от договора (при даден задатък), ако неизпълнението е незначително;

8. Опитът за правна характеристика на „стоп-капарото“ и отхвърлянето на тезата за залогоподобния му характер (с. 239 и сл.);

9. Виждането, че вземането за двойния размер на задатъка, при упражнено право на отказ, се погасява с 3-годишната давност съгласно чл. 111, б. „б“ ЗЗД, което се отклонява от разпространеното виждане, че давността е 5-годишна (с. 252 и сл.);

10. Предложението de lege ferenda да бъде създадена ал. 4 на чл. 93 (погрешно изписан като чл. 92) ЗЗД, с която да бъде предвидено, че дадената като задатък парична сума се прихваща при изпълнение на задължението, освен ако страните не са уговорили друго, а когато престациите не са еднородни, даденото като задатък да подлежи на връщане в натура;

11. Съображенията за невъзможността да се даде в задатък недвижим имот, включително и съображенията относно нотариалното оформяне и вписване.

5. Оценка на автореферата

Дисертантът е представил автореферат от 35 страници, в който са посочени целите на изследването, използваните методи, постигнатите приноси в дисертационния труд. В автореферата вярно е отразено съдържанието на дисертацията в синтезиран вид. Посочени са и публикациите по темата.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпреки достойнствата на дисертацията, към нея могат да се направят и критични бележки и препоръки. Част от тях са посочени в изложеното по-горе. Могат да бъдат отправени и други, като например:

Често пъти авторът изпада в ненужни и сравнително пространни отклонения от темата. Като илюстрация – разглеждане на допустимостта на предварителен договор за залог (с. 202); пространното разсъждение от 3 страници по въпроса как следва да се тълкува чл. 241 ЗЗД при заема; разглеждане на допустимостта на възмезден заем за послужване. Неподходящо е изнясянето на пространни разсъждения в бележки под линия, както когато това засяга важен въпрос от изследваната проблематика, така и когато се отклонява ненужно от нея.

В дисертацията се срещат също неточни и необосновани тези. Например, на с. 86 твърдението, че с менителницата се плаща като с пари. Некоректно в случая е и позоваването на проф. Герджиков, който има подобна теза, но само относно чека. Неточно и необосновано е и твърдението, че задатъкът доказвал изпълнението, като и че служил за доказателство на претърпените вреди. Срещат се и противоречиви тези, като не става съвсем ясна позицията на автора. Например, на с. 154 се казва, че задатъкът не е обезпечение, а на с. 156, че тази функция му е иманентно присъща.

Към дисертацията могат да се отправят и други бележки, но те не са от такова естество, че да компрометират научната стойност на изследването и да заличат постигнатите научни и научно-приложни приноси.

7. Заключение и крайна оценка

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ, като съдържа научни и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос на кандидата в науката.

Крайната ми оценка за дисертационния труд на Васил Валентинов Александров на тема: „Задатъкът по българското частно право“ е **ПОЛОЖИТЕЛНА**.

Постигнатите резултати от научното изследване ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури на Васил Валентинов Александров да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по право”.

09.03.2020 г.

подпис:

гр. София

/доц. д-р Захари Торманов/

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

by: Assoc. Prof. Zahari Emilov Tormanov, PhD, University of National and World Economy, specialty Civil and Family Law, professional field 3.6. " Civil and Family Law "

Subject: Dissertation thesis for the award of educational and scientific degree "PhD" in the scientific specialty "Civil and Family Law" at UNWE.

Ground for submission of the review: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation work in accordance with Order No. 98 / 20.01.2020 of the Deputy Rector of the National Research Institute of UNWE.

Author of the dissertation: Vassil Valentinov Alexandrov

Thesis topic: "The earnest on Bulgarian private law"

1. Information about doctoral student

The doctoral student has been trained under the doctoral program CIVIL AND FAMILY LAW of independent preparation at the Department of Private Law at the Faculty of Law of UNWE. He was enrolled with Order No. 130 of 28.01.2019 of the Rector of UNWE. The training and activities under the individual plan were carried out for the period 28.01.2019 to 07.01.2020, and with a decision of the Department council and the Faculty Council of the Law Faculty of the University of National and World Economy, was granted the right of defense.

The doctoral student Vasil Valentinov Alexandrov studied and graduated with a degree in Law from Sofia University „St. Kliment Ohridski” in the period 2008 - 2013. In 2014 he successfully passed the examination for junior lawyers. From July 2016 to April 2018 he was a junior judge at the Sofia City Court. In 2018 he was appointed as a judge in the Sofia District Court, which position he performs currently.

In the period 01.2014 to 10.2017 he was an assistant of Roman private law at Sofia University „St. Kliment Ohridski“. He has successfully completed a course in Mediatorial legal capacity and has been Vice-Chairman of the Center for Agreements and Mediation at the SDC and the SCC.

The doctoral student has fulfilled the plan laid down in his individual plan, passed the scheduled exams and was dismissed with the right of defense.

In connection with the preparation of this review, the following doctoral students were provided with me: dissertation, abstract, autobiography, publications on the topic of the dissertation. In addition to his dissertation, the doctoral student also has four publications on the topic, three of which are in the journal Commercial and Bond Law and one in the Gramada website.

From the analysis of the presented I give the following review:

2. General characteristics of the dissertation thesis

The thesis deals with the problem of the earnest. The earnest is a classic law institute with roots in antiquity. Nevertheless, to this day it has its practical application. The clarification of its nature and peculiarities, as well as the analysis of some of its new manifestations, are also useful for contemporary legal theory and law. In this sense, a comprehensive and systematic study of the institute of the earnest is relevant and useful. Its relevance is also predetermined by the fact that a comprehensive and systematic examination of the deposit, in view of the current legal framework and current case law, has not been made in the last 80 years.

The main tasks assigned to the research (incorrectly stated in the introduction as the subject of the research) are:

- clarifying the nature of the earnest;
- analysis of the features of the legal earnest;
- study of the functions of the earnest;
- clarification of some procedural problems related to the earnest.

The tasks set are in view of achieving the set goals, namely: tracing the historical development of the institute; clarifying the nature of the earnest as a transaction, as well as comparing and distinguishing it from similar legal institutions; revealing the functions and effects of the earnest; consideration of various procedural problems that are relevant to the protection of the subjective substantive rights arising from the earnest as a transaction or where it is provided for by law.

The goals and tasks stated by the dissertation author in the introduction and in the abstract are correctly defined and meet the needs of legal science and legal practice. The study focuses on current legislation, widespread contractual practice and case law.

In his research the author correctly referred to the available and accessible Bulgarian and foreign legal literature. The titles cited indicate the author's knowledge of the

achievements of the Bulgarian legal science in the issues studied. Sources in English, German, French, Italian and Russian have also been used.

The study also analyzed the large scale of case-law of the Supreme Court of Cassation, as well as the lower standing courts. Case law research is particularly useful in view of the practical applicability of the dissertation.

As a volume and structurally, the dissertation fulfills the requirements in The development of academic staff act and Rules for implementation of The development of academic staff act, and the accepted regarding this kind of scientific development. The dissertation thesis submitted has a volume of 387 pages, including content and bibliography.

441 footnotes were made. The bibliography includes over 150 titles in Bulgarian, English, German, French, Italian and Russian.

Structurally, the dissertation consists of: content; introduction; a five-chapter exposition; conclusion and bibliography.

Chapter one is entitled "Historical and comparative law analysis". It looks at the historical evolution of the figure of the earnest. Particular attention was paid to its development in Roman law, indicating its manifestation in different periods. Numerous sources have been cited. Although the analysis is spacious - nearly 20 pages, it should be noted that there are unnecessary deviations, extensive citation of texts and the presentation of biographical notes for Roman scholars, at the expense of an in-depth analysis and comparison with modern authorizations.

This chapter also provides a comparative legal analysis of the earnest in French, German, Italian, Estonian and Russian law. The figures in Italian law are similarly discussed in more detail. The draft of the Swiss Bond Code was also considered in this aspect. Comparative research has made it possible to notice and outline the current trends in the development of the institute, as well as to draw comparative arguments in its interpretation and application.

The historical background of the figure of the earnest in Bulgarian law is briefly discussed. It is noteworthy, however, that in the dedicated item 3 of Chapter One, instead of carrying out a more detailed and qualitative analysis of the system in the repealed OLA (canceled), more attention is paid to contracts that do not use or use an earnest. Although the clarification in the notes of what is *giotorica*, *glavyanie*, *sprejivaci*, *tlacka* etc., is undoubtedly curious, it loses its focus in the study without leading to any legal argument regarding the object of the study.

Chapter two of the thesis analyzes the nature of the earnest. The author aims to clarify this legal figure by outlining its legal characteristics and consequences. An attempt has been

made to define the earnest - "An earnest is a transaction whereby one person who give a down payment, gives to another person who take a down payment, item or amount of money through which the parties confirm that they have concluded a transaction of a certain kind or are have undertaken to enter into such agreement by agreeing the thing or the sum received by the debtor, to secure the obligations of the creditor, the given earnest will also compensate the damage suffered by the debtor in the event of default of the creditor, and on the other hand, the debtor accepts a default obligation to return the deposit in double amount to the creditor, unless otherwise agreed ... ". The difficulty of defining all the characteristics of a legal phenomenon is understandable. Certainly this definition suffers from such a disadvantage. The author's categorical use of the term 'caparo' as a synonym for earnest is also perplexing, as well as the name of the parties 'contributor and receiver'. The legal term is a deposit and should be used. The author himself points out, elsewhere, that the "caparo" agreed between the parties may deviate from a positive legal understanding of the earnest and that the parties' will is in fact of the right of withdraw from a contract. Likewise, the parties to the legal relationship may be called the originator and the recipient, although the benefit would be prejudiced at the expense of legal precision.

In item 2, thesis examines the objects that are fit to be given as an earnest – items, receivables and money, with more attention being paid to the types of items that can be given as a deposit. Item 3 describes the deposit as a transaction, including with a view to the usual classification of transactions. In item 4, the statement regarding the analysis of the right of withdrawal is separated. The essence, the exercise and the legal effect of the potestative right of withdrawal were examined and the thesis was argued that this was a right other the possibility of termination of a contract. In point 5, attention is paid to the legal earnest and some of its manifestations. The analysis of the legal earnest is useful insofar as it is not given particular attention in the legal doctrine. Section 6 discusses the function of the deposit.

The next Chapter Three is entitled "Delimitation the earnest from similar legal figures". It is arguable, from a systematic and meaningful point of view, that it is a separate chapter. Separating a legal figure from similar legal figures is a way of clarifying its nature, and in that sense the presentation in Chapter Three may well be justified in the preceding chapter.

Comparison of the deposit with the penalty clause, right of withdraw and the pledge is undoubtedly important from a scientific and practically applied point of view, but some other comparisons are intrinsic, such as the comparison with personal securities.

In Chapter Four, the two points discuss the so-called effects of the earnest - bonded (obligational) and real. Of interest are the reflections and conclusions regarding: the

possibility of reducing the earnest due to excess; the possibility of cancellation of the contract in case of insignificance of the default; the legal characteristics of the stop-earnest; earnest in consumer contracts and more. However, there are also some unjustified deviations from the focus of the study, such as: on the admissibility of a preliminary agreement; the eligibility of a loan for service; on the interpretation of Art. 241 OLA on loan (in three pages).

Chapter five analyzes procedural issues relevant to the earnest. Attention is paid to the problems related to the probative function of the earnest. Questions have been developed on the granting of an earnest in recognition, the problems related to the restriction of the witnesses shown under Art. 164 of the Code of Civil Procedure and exceptions to the hypotheses provided by law, established in practice and doctrine. This chapter also discusses in more detail the issue of the earnest in the public sale of real estate, although it is also mentioned as an example of a legal earnest and in item 5 of Chapter Two. It has been clarified that this deposit is a prerequisite for developing a procedural legal relationship between the bidder and the bailiff and serves as a means of satisfying the creditors. The last item 7 deals with possible claims for the return of the item deposited in the earnest.

The thesis ends with conclusion. The conclusion was not constructed properly and did not have the expected content. Instead of answering whether the tasks have been fulfilled and the set goals have been achieved, and the scientific and applied results achieved by the research and the proposals made by the *de lege ferenda* have been identified and highlighted, it is an overview of the content of the dissertation.

3. Evaluation of publications related to the thesis

The following publications were presented to me by the doctoral student:

- "Right of withdrawal from a contract at a given earnest" - Commercial and Obligation Law, 2019, No. 6, 40-52;
- "Can the earnest be reduced due to excess?" - Commercial and Obligation law, 2019, No 9, 18-34;
- "Can the right of withdrawal of the earnest be exercised in case of insignificance of performance?" - Commercial and Obligation law, 2019, No 12, 35-44.
- "Reflects on the Real Effect of the earnest" – gramada.org. ISSN 2682-9703, <http://gramada.org/%d0%b2%d0%b5%d1%89%d0%bd%d0%b8%d1%8f-%d0%b5%d1%84%d0%b5%d0%ba%d1%82-%d0%bd%d0%b0-%d0%b7%d0%b0%d0%b4%d0%b0%d1%82%d1%8a%d0%ba%d0%b0/>. And also Judicial Journal, 2014, № 1 , 36-63.

The first three publications are in an authoritative non-refereed peer-reviewed law journal. Their topic is related to the topic of the dissertation. Through the publications, some of the results achieved through the study were disseminated and made available to the scientific community.

With these publications, the dissertation covers the required minimum science-specific indicators for obtaining a PhD in area 3. Social, Business and Legal Sciences, section 3.6 Law.

The Dissertation also has numerous other publications in the field of private law and the civil process, which show his lasting interest in scientific research.

4. Evaluation of the scientific and applied results obtained

To a large extent, the doctoral student has fulfilled its tasks and achieved the set goals. The doctoral student has skillfully applied different research methods, such as legal, dogmatic, historical, comparative, as well as the rules of interpretation - teleological, logical, systematic, etc. The case-law on the application of the research institute has been critically analyzed.

Good theoretical background, skillful use of scientific methods and rules for the interpretation, knowledge and analysis of case law have led to results that have a positive impact on legal science and important practical application. The following major contributing points can be highlighted:

1. A comprehensive systematic study of the earnest in the monographic level of the earnest in contemporary Bulgarian law;

2. Comparative legal analysis of the earnest in French, German, Italian, Estonian and Russian law;

3. Assuming that, as agreed, one arrangement may have the effect of an earnest and, on the other, of a mark (right of withdraw);

4. The thesis that in the case of a pending invalidity of the transaction, the granting of an earnest by a person with representative power, in the knowledge that the main transaction was concluded without representative power, should be treated as confirmation of the transaction (pp. 95-96);

5. The analysis of the legal earnest and some of its manifestations;

6. The proposed and analyzed criteria for reducing the earnest (p. 224 et seq.)

7. The analysis of the possibility of termination of the contract (at a given earnest), if the default is insignificant;

8. Attempts at legal characterization of the „stop-earnest“ and rejection of its pledge thesis (p. 239 et seq.);

9. The view that the claim for the double amount of the earnest, when exercising the right of withdrawal, shall be extinguished with the 3-year limitation period under Art. 111, b. "B" of the OLA, which deviates from the widespread view that the statute of limitations is 5 years (p. 252 et seq.);

10. The proposal to create a de lege ferenda § 4 of Art. 93 (incorrectly spelled as Art. 92) of the OLA, which stipulates that the amount given as an earnest shall be deducted in the performance of the obligation, unless the parties have agreed otherwise, and when the remuneration is not uniform, the given as an earnest return in kind;

11. Consideration of the impossibility of putting in real estate earnest, including considerations regarding notary registration and entry.

5. Evaluation of the abstract

The dissertation author presented a 35 page abstract, which outlines the goals of the research, the methods used, the contributions made in the dissertation. The abstract of the thesis accurately reflects the content of the dissertation in a synthesized form. The publications on the topic are also listed.

6. Critical notes, recommendations and questions

Despite the merits of the thesis, critical notes and recommendations can be made to it. Some of them are listed above. Others may be sent, such as:

Often the author comes across unnecessary and relatively wide deviations from the topic. As an illustration - consideration of the admissibility of a preliminary agreement (p. 202); the 3-page wide-ranging reflection on how to interpret Art. 241 OLA on loan; consideration of the eligibility of a loan for service. It is inappropriate to make spacious reflections in footnotes, both when it concerns an important questions in the issues being examined and when it is unnecessarily diverted.

The dissertation also contains inaccurate and unfounded ones. For example, on page 86, the statement that the bill of exchange is paid as money. It is also incorrect to refer to Prof. Gerdzhikov, who has a similar thesis, but only about the check. Also inaccurate and unfounded is the claim that the earnest was proof of fulfillment and that it served to prove the damage suffered. There are also contradictory ones, and the position of the author is not quite clear. For example, on page 154 it is said that the earnest is not a security, but on page 156 that this function is inherently inherent.

Other notes may be made to the dissertation, but they are not of such a nature as to compromise the scientific value of the research and to erase the scientific and applied contributions made.

7. Conclusion

The dissertation submitted meets the requirements of the DASRBA and the AIDASRBA, contains scientific and scientific-applied results, which represent the original contribution of the candidate to the science.

My final assessment of the thesis of Vasil Valentinov Alexandrov on the topic: „The earnest on Bulgarian private law“ is **POSITIVE**.

The results of the scientific research give me reason to suggest that the distinguished scientific jury of Vasil Valentinov Alexandrov be awarded the educational and scientific degree of „PhD“.